ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 7ης Σεπτεμβρίου 2016 * [i]

«Αίτηση αναιρέσεως — Συμπράξεις — Άρθρο 101 ΣΛΕΕ — Άρθρο 53 της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, της 2ας Μαΐου 1992 — Ευρωπαϊκή αγορά υαλοπινάκων αυτοκινήτου — Συμφωνίες περί κατανομής των αγορών και ανταλλαγές ευαίσθητων εμπορικών πληροφοριών — Πρόστιμα — Κατευθυντήριες γραμμές του 2006 για την μέθοδο υπολογισμού των προστίμων — Σημείο 13 — Αξία των πωλήσεων — Κανονισμός (ΕΚ) 1/2003 — Άρθρο 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο — Ανώτατο νόμιμο όριο του προστίμου — Συναλλαγματική ισοτιμία για τον υπολογισμό του ανωτάτου ορίου του προστίμου — Ύψος του προστίμου — Εξουσία πλήρους δικαιοδοσίας — Επιχειρήσεις που παράγουν ένα μόνον προϊόν — Αναλογικότητα — Ίση μεταχείριση»

Στην υπόθεση C-101/15 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2015,

Pilkington Group Ltd, με έδρα το Lathom (Ηνωμένο Βασίλειο),

Pilkington Automotive Ltd, με έδρα το Lathom,

Pilkington Automotive Deutschland GmbH, με έδρα το Witten (Γερμανία),

Pilkington Holding GmbH, με έδρα το Gelsenkirchen (Γερμανία),

Pilkington Italia SpA, με έδρα το San Salvo (Ιταλία),

εκπροσωπούμενες από τους S. Wisking και Κ. Φουντουκάκο-Κυριακάκο, solicitors, καθώς και από την C. Puech Baron, avocat,

αναιρεσείουσες,

όπου ο έτερος διάδικος είναι:

η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, εκπροσωπούμενη από τους A. Biolan, M. Kellerbauer και H. Leupold,

καθής πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους T. von Danwitz, πρόεδρο τμήματος, Κ. Λυκούργο, E. Juhász, C. Vajda και Κ. Jürimäe (εισηγήτρια), δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

γραμματέας: L. Hewlett, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 2ας Μαρτίου 2016,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 14ης Απριλίου 2016,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Οι Pilkington Group Ltd, Pilkington Automotive Ltd, Pilkington Automotive Deutschland GmbH, Pilkington Holding GmbH και Pilkington Italia SpA ζητούν, με την αίτησή τους, την αναίρεση της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 17ης Δεκεμβρίου 2014, Pilkington Group κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-72/09, μη δημοσιευθείσα, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, EU:T:2014:1094), με την οποία απορρίφθηκε η προσφυγή τους με κύριο αίτημα να ακυρωθεί η απόφαση C(2008) 6815 της Επιτροπής, της 12ης Νοεμβρίου 2008, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 [ΕΚ] και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση COMP/39.125 – Υαλοπίνακες αυτοκινήτου), όπως τροποποιήθηκε από την απόφαση C(2009) 863 τελικό της Επιτροπής, της 11ης Φεβρουαρίου 2009, και την απόφαση C(2013) 1119 τελικό της Επιτροπής, της 28ης Φεβρουαρίου 2013 (στο εξής: επίδικη απόφαση), καθόσον τις αφορά, και με επικουρικό αίτημα να ακυρωθεί το άρθρο 2 της επίδικης αποφάσεως, καθόσον με αυτή τους επιβάλλεται πρόστιμο, ή, επικουρικότερον, να μειωθεί το ποσό του προστίμου αυτού.

Το νομικό πλαίσιο

Ο κανονισμός (ΕΚ) 1/2003

2 Το άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης (ΕΕ 2003, L 1, σ. 1), το οποίο τιτλοφορείται «Πρόστιμα», ορίζει στην παράγραφο 2 τα εξής:

«Η Επιτροπή δύναται με απόφασή της να επιβάλει σε επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων πρόστιμα, σε περίπτωση που αυτές, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας:

α) διαπράττουν παράβαση των διατάξεων του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 [ΕΚ], […]

[…]

Για καθεμία από τις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην παράβαση, το πρόστιμο δεν υπερβαίνει το 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος.

[…]»

Κατευθυντήριες γραμμές του 2006

3 Τα σημεία 4 έως 6, 13 και 35 των κατευθυντήριων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων που επιβάλλονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 23, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 1/2003 (ΕΕ 2006, C 210, σ. 2, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές του 2006), έχουν ως εξής:

«4. [...] Τα πρόστιμα πρέπει να έχουν ένα επαρκώς αποτρεπτικό αποτέλεσμα, όχι μόνο ως κύρωση που επιβάλλεται στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις (ειδικό αποτρεπτικό αποτέλεσμα), αλλά επίσης για την αποτροπή άλλων επιχειρήσεων να υιοθετήσουν συμπεριφορές που αντίκεινται προς τις διατάξεις των άρθρων 81 ή 82 [ΕΚ] ή να συνεχίσουν τέτοιου είδους συμπεριφορές (γενικό αποτρεπτικό αποτέλεσμα).

5. Για την επίτευξη των στόχων αυτών, ενδείκνυται η Επιτροπή να αναφέρεται στην αξία των πωλήσεων των προϊόντων ή υπηρεσιών με τις οποίες σχετίζεται η παράβαση, ως βάση για τον υπολογισμό των προστίμων. Η διάρκεια της παράβασης θα πρέπει επίσης να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον υπολογισμό του κατάλληλου ύψους του προστίμου. [...]

6. Ο συνδυασμός της αξίας των πωλήσεων με τις οποίες σχετίζεται η παράβαση και της διάρκειας της παράβασης θεωρείται ως κατάλληλη βάση υπολογισμού για να προσδιοριστεί η οικονομική σημασία της παράβασης καθώς και το σχετικό βάρος της συμμετοχής κάθε επιχείρησης σε αυτήν. [...]

[...]

13. Για τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου, η Επιτροπή θα χρησιμοποιεί την αξία των πωλήσεων των προϊόντων ή υπηρεσιών που πραγματοποιήθηκαν από την επιχείρηση, με τις οποίες η παράβαση σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα [(ως τέτοια θα θεωρείται για παράδειγμα η περίπτωση οριζοντίων συμφωνιών καθορισμού τιμών για ένα συγκεκριμένο προϊόν, όταν η τιμή αυτού του προϊόντος χρησιμοποιείται κατόπιν ως βάση για την τιμή προϊόντων κατώτερης ή ανώτερης ποιότητας)], στον σχετικό γεωγραφικό χώρο εντός του [Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ)]. [...]

[...]

35. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η Επιτροπή δύναται, εφόσον αυτό της ζητηθεί, να συνεκτιμήσει την αδυναμία της επιχείρησης να πληρώσει το πρόστιμο σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο. Η Επιτροπή δεν θα βασίζει καμία μείωση του προστίμου που χορηγείται για αυτό τον λόγο στην απλή διαπίστωση μιας προβληματικής ή ελλειμματικής οικονομικής κατάστασης. Μία τέτοια μείωση θα μπορεί να χορηγείται μόνο βάσει αντικειμενικών αποδείξεων ότι η επιβολή του προστίμου, σύμφωνα με τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, θα έθετε ανεπανόρθωτα σε κίνδυνο την οικονομική βιωσιμότητα της εμπλεκόμενης επιχείρησης και θα οδηγούσε στην απώλεια της αξίας στοιχείων του ενεργητικού της.»

Το ιστορικό της διαφοράς και η επίδικη απόφαση

4 Από τις σκέψεις 1 έως 12 και 36 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή έκρινε με την επίδικη απόφαση ότι ορισμένες επιχειρήσεις, μεταξύ των οποίων και οι αναιρεσείουσες, συμμετείχαν σε ενιαία και διαρκή παράβαση, συνιστάμενη σε εναρμονισμένη κατανομή, στον τομέα των υαλοπινάκων οχημάτων, των συμβάσεων για την προμήθεια στους κύριους κατασκευαστές αυτοκινήτων εντός του ΕΟΧ υαλοφράξεων αυτοκινήτου ή συνόλων υαλοφράξεων, τα οποία περιλαμβάνουν κατά κανόνα ένα εμπρόσθιο παρμπρίζ, έναν υαλοπίνακα για οπίσθιο παράθυρο και πλευρικά παράθυρα. Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι αναιρεσείουσες συμμετείχαν στην ως άνω

παράβαση για την περίοδο από 10 Μαρτίου 1998 έως 3 Σεπτεμβρίου 2002 και τους επέβαλε για τον λόγο αυτόν αλληλεγγύως και εις ολόκληρον πρόστιμο 370 εκατομμυρίων ευρώ (άρθρο 2, στοιχείο c, της επίδικης αποφάσεως).

5 Στις 28 Φεβρουαρίου 2013, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση C(2013) 1119 τελικό με την οποία τροποποιήθηκε η απόφαση C(2008) 6815 τελικό, μεταξύ άλλων και όσον αφορά τον υπολογισμό του ποσού του προστίμου που επιβλήθηκε στις αναιρεσείουσες. Η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση αυτή, κατ' ουσίαν, για να διορθώσει δύο σφάλματα τα οποία ενείχε κατά την άποψή της ο υπολογισμός του εν λόγω προστίμου. Κατόπιν της εν λόγω αποφάσεως, το νέο ποσό του προστίμου εις βάρος των αναιρεσειουσών καθορίστηκε στα 357 εκατομμύρια ευρώ αντί του ποσού των 370 εκατομμυρίων ευρώ.

Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

6 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 18 Φεβρουαρίου 2009, όπως αυτό τροποποιήθηκε με επιστολή που περιήλθε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 15 Μαρτίου 2013, οι αναιρεσείουσες άσκησαν προσφυγή ακυρώσεως κατά της επίδικης αποφάσεως, επικαλούμενες έξι λόγους. Μόνο ο τρίτος, ο πέμπτος και ο έκτος λόγος, οι οποίοι αφορούν τον υπολογισμό του προστίμου που επιβλήθηκε στις αναιρεσείουσες, έχουν σημασία στο πλαίσιο της υπό κρίση αιτήσεως αναιρέσεως. Οι αναιρεσείουσες ζήτησαν επίσης από το Γενικό Δικαστήριο, σε κάθε περίπτωση και ανεξάρτητα από τους ως άνω λόγους ακυρώσεως, να μειώσει, ασκώντας την πλήρη δικαιοδοσία του, το ποσό του επιβληθέντος σε αυτές προστίμου.

7 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή στο σύνολό της.

Τα αιτήματα των διαδίκων στην αναιρετική δίκη

8 Με την αίτηση αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες ζητούν από το Δικαστήριο:

— να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, καθόσον απορρίπτει την προσφυγή κατά του άρθρου 2, στοιχείο c, της επίδικης αποφάσεως·

— να μειώσει το πρόστιμο που τους επιβλήθηκε με το άρθρο 2, στοιχείο c, της επίδικης αποφάσεως και

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

9 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη της αιτήσεως αναιρέσεως και την καταδίκη των αναιρεσειουσών στα δικαστικά έξοδα.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

10 Προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες προβάλλουν τρεις λόγους αναιρέσεως.

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως με τον οποίο προβάλλεται πλάνη περί το δίκαιο κατά την ερμηνεία του σημείου 13 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006

Επιχειρήματα των διαδίκων

11 Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, ο οποίος βάλλει κατά των σκέψεων 217 έως 227 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, οι αναιρεσείουσες επικρίνουν τη διαπίστωση του Γενικού Δικαστηρίου ότι ορθώς η Επιτροπή έλαβε υπόψη, για τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου που τους επιβλήθηκε, πωλήσεις που πραγματοποιήθηκαν βάσει συμβάσεων προγενέστερων του χρονικού διαστήματος της παραβάσεως, οι οποίες δεν αποτέλεσαν αντικείμενο επαναδιαπραγματεύσεως κατά το χρονικό διάστημα αυτό (στο εξής: επίδικες πωλήσεις).

12 Οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε σε εσφαλμένη ερμηνεία της έννοιας «αξία των πωλήσεων των προϊόντων ή υπηρεσιών που πραγματοποιήθηκαν από την επιχείρηση, με τις οποίες η παράβαση σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα» κατά το σημείο 13 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006. Ειδικότερα, βάσει της έννοιας αυτής η Επιτροπή δεν μπορούσε να λάβει υπόψη τις επίδικες πωλήσεις, στο μέτρο που είναι προφανές ότι δεν μπορούσαν να σχετίζονται καθ' οιονδήποτε τρόπο με την παράβαση, ακόμη και αν ληφθεί υπόψη ότι σκοπός της παραβάσεως ήταν η συνολική σταθεροποίηση της αγοράς την οποία αφορούσε. Κατά συνέπεια, με τον συνυπολογισμό των εν λόγω πωλήσεων δεν προκύπτει «κατάλληλη βάση υπολογισμού», κατά την έννοια του σημείου 6 των ως άνω κατευθυντήριων γραμμών, επειδή λόγω αυτού υπερεκτιμώνται η οικονομική σημασία της παραβάσεως, το σχετικό βάρος της επιχειρήσεως που πραγματοποίησε τις πωλήσεις αυτές στο πλαίσιο της ίδιας παραβάσεως και ο επιζήμιος χαρακτήρα της παραβάσεως αυτής.

13 Οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι από το σκεπτικό που παρέθεσε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 225 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως σχετικά με τη μεθοδολογία και τον σκοπό της παραβάσεως ουδόλως αποδεικνύεται ότι οι επίδικες πωλήσεις σχετίζονταν με την παράβαση.

14 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι τα επιχειρήματα των αναιρεσειουσών πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

15 Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν κατ' ουσίαν ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, κρίνοντας ότι η Επιτροπή μπορούσε να συμπεριλάβει στις πωλήσεις που ελήφθησαν υπόψη για τον υπολογισμό του επιβληθέντος προστίμου τις επίδικες πωλήσεις, ως «πωλήσεις των προϊόντων ή υπηρεσιών που πραγματοποιήθηκαν από την επιχείρηση, με τις οποίες η παράβαση σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα» κατά την έννοια του σημείου 13 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006.

16 Όσον αφορά την επιβολή προστίμων κατ' εφαρμογήν του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η Επιτροπή οφείλει να αξιολογεί, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση και υπό το πρίσμα του πλαισίου καθώς και των στόχων του καθεστώτος κυρώσεων που έχει θεσπίσει ο εν λόγω κανονισμός, τον σκοπούμενο αντίκτυπο για την οικεία επιχείρηση, λαμβάνοντας υπόψη μεταξύ άλλων έναν κύκλο εργασιών που να αντικατοπτρίζει την πραγματική οικονομική κατάσταση της επιχειρήσεως αυτής κατά το χρονικό διάστημα της παραβάσεως (απόφαση της 9ης Ιουλίου 2015, InnoLux κατά Επιτροπής, C-231/14 P, EU:C:2015:451, σκέψη 46 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

17 Στο πλαίσιο αυτό, είναι δυνατό να λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό του προστίμου τόσο ο συνολικός κύκλος εργασιών της επιχειρήσεως, που αποτελεί ένδειξη, έστω κατά προσέγγιση και ατελή, του μεγέθους και της οικονομικής ισχύος της, όσο και το ποσοστό του κύκλου εργασιών που

προέρχεται από τα εμπορεύματα που συνιστούν το αντικείμενο της παραβάσεως και που μπορεί, ως εκ τούτου, να είναι ενδεικτικό της εκτάσεώς της (απόφαση της 9ης Ιουλίου 2015, InnoLux κατά Επιτροπής, C-231/14 P, EU:C:2015:451, σκέψη 47 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

18 Κατά το σημείο 13 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006, «[γ]ια τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου, η Επιτροπή θα χρησιμοποιεί την αξία των πωλήσεων προϊόντων ή υπηρεσιών που πραγματοποιήθηκαν από την επιχείρηση, με τις οποίες σχετίζεται η παράβαση άμεσα ή έμμεσα [...] στον σχετικό γεωγραφικό χώρο εντός του ΕΟΧ». Στην εισαγωγή των ίδιων κατευθυντήριων γραμμών, ειδικότερα δε στο σημείο 6, διευκρινίζεται ότι «[ο] συνδυασμός της αξίας των πωλήσεων με τις οποίες σχετίζεται η παράβαση και της διάρκειάς της θεωρείται ως κατάλληλη βάση υπολογισμού για να προσδιοριστεί η οικονομική σημασία της παράβασης καθώς και το σχετικό βάρος της συμμετοχής κάθε επιχείρησης σε αυτήν».

19 Ως εκ τούτου, το σημείο 13 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006 έχει σκοπό να προσδιορίσει ως βάση αναφοράς για τον υπολογισμό του επιβαλλόμενου σε επιχείρηση προστίμου ένα ποσό που αντιστοιχεί στην οικονομική σημασία της παραβάσεως και στο σχετικό βάρος της συγκεκριμένης επιχειρήσεως στο πλαίσιο της παραβάσεως. Κατά συνέπεια, καίτοι η έννοια της αξίας των πωλήσεων περί της οποίας γίνεται λόγος στο ως άνω σημείο 13 δεν μπορεί, ασφαλώς, να επεκτείνεται κατά τρόπον ώστε να καλύψει τις πωλήσεις της οικείας επιχειρήσεως οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της προσαπτόμενης συμπράξεως, εντούτοις, ο σκοπός τον οποίο επιδιώκει η διάταξη αυτή θα θιγόταν αν η ως άνω έννοια έπρεπε να νοηθεί ως αφορώσα μόνον τον κύκλο εργασιών που πραγματοποιείται αποκλειστικά με τις πωλήσεις οι οποίες αποδεικνύεται ότι όντως επηρεάστηκαν από την εν λόγω σύμπραξη (αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 2013, Team Relocations κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-444/11 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2013:464, σκέψη 76, και της 12ης Νοεμβρίου 2014, Guardian Industries και Guardian Europe κατά Επιτροπής, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, σκέψη 57).

20 Πλην όμως, μολονότι οι επίδικες πωλήσεις πραγματοποιήθηκαν, όπως υποστηρίζουν οι αναιρεσείουσες, βάσει συμβάσεων προγενέστερων του χρονικού διαστήματος της παραβάσεως, εντούτοις το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ορθώς στη σκέψη 226 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ότι η Επιτροπή τις συμπεριέλαβε νομίμως στην αξία των πωλήσεων που καθορίστηκε, κατ' εφαρμογήν του σημείου 13 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006, για τον υπολογισμό του βασικού ποσού του προστίμου, όπως και τις πωλήσεις που πραγματοποιήθηκαν βάσει συμβάσεων προμήθειας που συνήφθησαν μεν κατά την περίοδο της παραβάσεως αλλά δεν αποδείχθηκε ότι αποτέλεσαν συγκεκριμένα αντικείμενο συμπαιγνίας.

21 Ειδικότερα, από τις σκέψεις 222 έως 225 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο επικύρωσε τη μέθοδο υπολογισμού που εφάρμοσε η Επιτροπή, εξετάζοντας τα σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας και τον σκοπό της παραβάσεως στοιχεία της αιτιολογίας στα οποία στηρίχθηκε το θεσμικό αυτό όργανο για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ο συνυπολογισμός των επίδικων πωλήσεων ήταν δικαιολογημένος, καθόσον καθιστούσαν δυνατό τον προσδιορισμό της οικονομικής σημασίας της παραβάσεως.

22 Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ειδικότερα στις σκέψεις 224 και 225 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ότι ο συνυπολογισμός των επίδικων πωλήσεων ήταν δικαιολογημένος τόσο λαμβανομένου υπόψη του περιεχομένου και του τρόπου λειτουργίας της συμπράξεως όσο και του συνολικού σκοπού της που ήταν η σταθεροποίηση της αγοράς και ότι, συνεπώς, για την επίτευξη του σκοπού αυτού δεν ήταν αναγκαία συμπαιγνία για κάθε σύμβαση προμήθειας. Ως προς το ζήτημα αυτό, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ορθώς ότι, υπό τις ως άνω συνθήκες, η ανάγκη συμπαιγνίας για συγκεκριμένη σύμβαση προμήθειας ήταν συνάρτηση της κατανομής των παραδόσεων, της υποκειμενικής εκτιμήσεως περί της ανάγκης ενεργειών προς διατήρηση των οικείων μεριδίων αγοράς, καθώς και του κατά πόσον κάθε σύμβαση μπορούσε να επηρεάσει ουσιωδώς το μερίδιο παραδόσεων που αντιστοιχούσε σε κάθε συμμετέχοντα στη σύμπραξη.

23 Αντιθέτως προς όσα υποστηρίζουν οι αναιρεσείουσες, οι εκτιμήσεις αυτές δεν είναι άνευ σημασίας. Πράγματι, ο συνολικός σχεδιασμός της συμπράξεως συνίστατο σε κατανομή των παραδόσεων υαλοπινάκων αυτοκινήτου μεταξύ των συμμετεχόντων στη σύμπραξη, τόσο ως προς τις υφιστάμενες συμβάσεις προμήθειας όσο και ως προς τις νέες συμβάσεις. Η κατανομή αυτή αφορούσε, όπως προκύπτει από την πραγματική διαπίστωση στην οποία προέβη το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 24 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, όλη τη δραστηριότητα των ως άνω συμμετεχόντων στη σχετική αγορά, όπερ επιβεβαιώνεται μεταξύ άλλων από τη μεθοδολογία της συμπράξεως, που περιελάμβανε διορθωτικά μέτρα για τα οποία λαμβάνονταν υπόψη οι υφιστάμενες συμβάσεις προμήθειας. Ως εκ τούτου, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι πωλήσεις που πραγματοποιήθηκαν βάσει συμβάσεων προγενέστερων του χρονικού διαστήματος της παραβάσεως και δεν αποτέλεσαν αντικείμενο επαναδιαπραγματεύσεως κατά το χρονικό διάστημα αυτό ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής της συμπράξεως κατά την έννοια της νομολογίας που παρατέθηκε στη σκέψη 19 της παρούσας αποφάσεως. Κατά συνέπεια, διαπιστώνεται ότι, εάν η Επιτροπή δεν είχε τη δυνατότητα να συνυπολογίσει τις πωλήσεις αυτές στην αξία των πωλήσεων που υπολογίζεται κατ' εφαρμογήν του σημείου 13 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006, το ποσό του προστίμου που θα προέκυπτε δεν θα αντιστοιχούσε στην οικονομική σημασία της παραβάσεως. Συνεπώς, το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, κρίνοντας ότι οι επίδικες πωλήσεις αποτελούσαν αντικείμενο της εν λόγω παραβάσεως.

24 Κατά συνέπεια, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Επί του δεύτερου λόγου αναιρέσεως με τον οποίο προβάλλεται πλάνη περί το δίκαιο κατά την ερμηνεία του άρθρου 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1/2003

Επιχειρήματα των διαδίκων

25 Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, ο οποίος βάλλει κατά των σκέψεων 410 έως 423 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο κακώς έκρινε ότι το τελικό ποσό του προστίμου που τους επέβαλε η Επιτροπή δεν υπερέβαινε το προβλεπόμενο στο άρθρο 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1/2003 ανώτατο όριο του 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών τους κατά το οικονομικό έτος που προηγήθηκε της εκδόσεως της επίδικης αποφάσεως (στο εξής: ανώτατο νόμιμο όριο του προστίμου).

26 Ειδικότερα, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, κρίνοντας ότι η Επιτροπή μπορούσε νομίμως να χρησιμοποιήσει για τη μετατροπή του ως άνω συνολικού κύκλου εργασιών, ο οποίος, όσον αφορά τις αναιρεσείουσες, εκφράζεται σε λίρες στερλίνες, την καθοριζόμενη από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) μέση ισοτιμία για το χρονικό διάστημα μεταξύ της 1ης Απριλίου 2007 και της 31ης Μαρτίου 2008 και όχι την ισοτιμία που ίσχυε κατά την ημερομηνία εκδόσεως της επίδικης αποφάσεως, ήτοι την 12η Νοεμβρίου 2008. Το ανώτατο ποσό του προστίμου που μπορούσε να επιβάλει νομίμως η Επιτροπή στις αναιρεσείουσες θα περιοριζόταν στα 317 547 860 ευρώ, ήτοι θα ήταν κατά 39 452 140 ευρώ μικρότερο από το πρόστιμο που τελικά τους επιβλήθηκε.

27 Πρώτον, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι η ερμηνεία που δέχθηκε το Γενικό Δικαστήριο δεν συνάδει με τον σκοπό του προβλεπόμενου στο άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 ανώτατου νόμιμου ορίου του προστίμου, ο οποίος συνίσταται στην παροχή προστασίας από τις διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών πριν από την έκδοση της αποφάσεως της Επιτροπής, δηλαδή την ημερομηνία κατά την οποία το πρόστιμο καθίσταται απαιτητό.

28 Ως προς το ζήτημα αυτό, το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε εσφαλμένα στη νομολογία που αφορά την εφαρμοστέα ισοτιμία για τον υπολογισμό του βασικού ποσού του προστίμου, η οποία δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής για τον καθορισμό του ανωτάτου νομίμου ορίου του προστίμου, δεδομένου ότι ο επιδιωκόμενος από τον νομοθέτη της Ένωσης σκοπός με τη θέσπιση του ορίου αυτού είναι διακριτός

και αυτοτελής σε σχέση με τον σκοπό των κριτηρίων της σοβαρότητας και της διάρκειας της παραβάσεως. Σκοπός του ως άνω ορίου είναι να παράσχει απόλυτη προστασία από τις επιβλαβείς συνέπειες των διακυμάνσεων των συναλλαγματικών ισοτιμιών που ενδέχεται να μεσολαβήσουν έως την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως της Επιτροπής, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου και, ειδικότερα, από τη σκέψη 59 της αποφάσεως της 16ης Νοεμβρίου 2000, Enso Española κατά Επιτροπής (C-282/98 P, EU:C:2000:628), τη σκέψη 89 της αποφάσεως της 16ης Νοεμβρίου 2000, Sarrió κατά Επιτροπής (C-291/98 P, EU:C:2000:631), τη σκέψη 606 της αποφάσεως της 15ης Οκτωβρίου 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P έως C-252/99 P και C-254/99 P, EU:C:2002:582), καθώς και από τη σκέψη 63 της αποφάσεως της 4ης Σεπτεμβρίου 2014, YKK κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-408/12 P, EU:C:2014:2153).

29 Δεύτερον, οι αναιρεσείουσες αμφισβητούν την κρίση του Γενικού Δικαστηρίου στη σκέψη 418 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ότι οι επιχειρήσεις πρέπει να φέρουν τον κίνδυνο των διακυμάνσεων των συναλλαγματικών ισοτιμιών μεταξύ του προηγούμενου οικονομικού έτους και της ημερομηνίας εκδόσεως της αποφάσεως της Επιτροπής, όπερ συνεπάγεται σημαντικό κόστος για τις επιχειρήσεις αυτές. Η κρίση αυτή δεν συνάδει με τον σκοπό του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 και δεν βρίσκει κανένα έρεισμα στη νομολογία του Δικαστηρίου.

30 Τρίτον, η ερμηνεία που δέχθηκε το Γενικό Δικαστήριο δεν διασφαλίζει ίση μεταχείριση μεταξύ των επιχειρήσεων που τηρούν λογιστικά βιβλία σε άλλα νομίσματα πλην του ευρώ και εκείνων οι οποίες τα τηρούν σε ευρώ, δεδομένου ότι οι πρώτες εκτίθενται στον κίνδυνο ουσιωδών διαφοροποιήσεων του ανωτάτου νομίμου ορίου του προστίμου ανάλογα με τη διακύμανση των συναλλαγματικών ισοτιμιών, ενώ οι δεύτερες δεν εκτίθενται στον κίνδυνο αυτόν.

31 Τέταρτον, η ερμηνεία που δέχθηκε το Γενικό Δικαστήριο δεν παρέχει ασφάλεια δικαίου, εφόσον προκαλεί αβεβαιότητα ως προς τον μέγιστο οικονομικό κίνδυνο που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν οι επιχειρήσεις που τηρούν λογιστικά βιβλία σε άλλα νομίσματα πλην του ευρώ.

32 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο λόγος αυτός αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

33 Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες προσάπτουν, κατ' ουσίαν, στο Γενικό Δικαστήριο ότι έκρινε ότι η Επιτροπή μπορούσε νομίμως να υπολογίσει το ανώτατο νόμιμο όριο του προστίμου χρησιμοποιώντας τη μέση ισοτιμία κατά το οικονομικό έτος που προηγήθηκε της εκδόσεως της επίδικης αποφάσεως αντί για την ισοτιμία που ίσχυε την ημερομηνία εκδόσεώς της. Υποστηρίζουν ότι, κατ' αυτόν τον τρόπο, το Γενικό Δικαστήριο αφενός μεν δεν έλαβε υπόψη του τον σκοπό του ανωτάτου αυτού νομίμου ορίου και τη νομολογία του Δικαστηρίου, αφετέρου δε παραβίασε τις αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της ασφάλειας δικαίου.

34 Το άρθρο 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1/2003 προβλέπει ότι, για καθεμία από τις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην παράβαση, το πρόστιμο δεν υπερβαίνει το 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος.

35 Οι αναιρεσείουσες, των οποίων ο κύκλος εργασιών κατά το εν λόγω προηγούμενο οικονομικό έτος εκφράζεται σε λίρες στερλίνες, δεν αμφισβητούν την εξουσία της Επιτροπής να επιβάλει σε ευρώ τα πρόστιμα βάσει του άρθρου 23 του κανονισμού 1/2003. Η διάταξη αυτή δεν περιέχει όμως καμία διευκρίνιση ως προς την ισοτιμία που πρέπει να χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό του ανωτάτου νόμιμου ορίου του προστίμου, στην περίπτωση που ο κατά το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2 του ως άνω άρθρου συνολικός κύκλος εργασιών εκφράζεται σε άλλο νόμισμα και όχι σε ευρώ.

36 Ως προς το ζήτημα αυτό, επισημαίνεται ότι, προκειμένου να εκτιμήσει την ορθότητα της μεθόδου μετατροπής που χρησιμοποίησε η Επιτροπή, το Γενικό Δικαστήριο αναφέρθηκε, χωρίς να επικριθεί επί του σημείου αυτού από τις αναιρεσείουσες, στον σκοπό που υπηρετεί το ανώτατο νόμιμο όριο του προστίμου, όπως διευκρινίστηκε από το Δικαστήριο στις σκέψεις 281 και 282 της αποφάσεως της 28ης Ιουνίου 2005, Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P έως C-208/02 P και C-213/02 P, EU:C:2005:408) και εκτέθηκε από το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 414 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Ο σκοπός αυτός συνίσταται στην αποφυγή επιβολής προστίμων για τα οποία μπορεί να προβλεφθεί ότι οι επιχειρήσεις δεν θα είναι σε θέση να τα καταβάλουν, λαμβανομένου υπόψη του μεγέθους τους, όπως αυτό καθορίζεται, έστω κατά προσέγγιση και ατελώς, από τον συνολικό κύκλο εργασιών τους.

37 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, το ποσό του προστίμου που μπορεί να επιβληθεί σε ορισμένη επιχείρηση περιορίζεται βάσει αποτιμητού και απόλυτου ορίου, κατά τρόπον ώστε να είναι δυνατός ο εκ των προτέρων προσδιορισμός του ανωτάτου ποσού του προστίμου (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 9ης Ιουλίου 2015, InnoLux κατά Επιτροπής, C-231/14 P, EU:C:2015:451, σκέψη 48 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

38 Ως εκ τούτου, λαμβανομένου υπόψη του σκοπού αυτού, δεν είναι δυνατόν να επικρίνεται το Γενικό Δικαστήριο, επειδή έκρινε στη σκέψη 415 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ότι το ανώτατο όριο που προβλέπει το άρθρο 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1/2003 πρέπει κατ' αρχήν να καθορίζεται βάσει της οικονομικής καταστάσεως όπως αυτή εμφανιζόταν κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους που προηγήθηκε της αποφάσεως περί επιβολής κυρώσεων για παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ.

39 Πράγματι, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 51 των προτάσεών της, η διαπίστωση αυτή συνάδει με την επιλογή εκ μέρους του νομοθέτη της Ένωσης του κύκλου εργασιών κατά το τελευταίο οικονομικό έτος πριν την έκδοση της αποφάσεως επιβολής προστίμου ως, εκ των προτέρων προσδιορίσιμου, ποσού αναφοράς που αντικατοπτρίζει κατ' αρχήν με τον πλέον κατάλληλο τρόπο την ικανότητα πληρωμής της επιχειρήσεως κατά την ημερομηνία που κρίνεται ως υπεύθυνη για την παράβαση και της επιβάλλεται χρηματική κύρωση από την Επιτροπή.

40 Αντιθέτως όμως προς όσα υποστηρίζουν οι αναιρεσείουσες, διαπιστώνεται ότι η επιλογή αυτή δικαιολογεί επίσης τη χρήση της ισοτιμίας που ισχύει κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου για τη μετατροπή του ως άνω ποσού αναφοράς, όταν αυτό εκφράζεται σε άλλο νόμισμα και όχι σε ευρώ.

41 Πράγματι, επισημαίνεται ότι, κατά πρώτον, όσον αφορά την αξιολόγηση της ικανότητας πληρωμής ορισμένης επιχειρήσεως, συνάδει με την επιλογή του νομοθέτη της Ένωσης η χρήση προς τον σκοπό αυτόν όχι της ισοτιμίας που ίσχυε την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως επιβολής του προστίμου αλλά της μέσης ισοτιμίας κατά το οικονομικό έτος που προηγήθηκε της εκδόσεως της αποφάσεως αυτής, δεδομένου ότι η δεύτερη αντικατοπτρίζει την οικονομική πραγματικότητα όπως αυτή είχε κατά τη διάρκεια του έτους αυτού.

42 Ως προς το σημείο αυτό, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζουν οι αναιρεσείουσες, από τη νομολογία του Δικαστηρίου δεν είναι δυνατόν να συναχθεί ότι, για την μετατροπή του ανώτατου ποσού του προστίμου, πρέπει οπωσδήποτε να χρησιμοποιείται η ισοτιμία που ίσχυε κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως επιβολής του προστίμου. Αντιθέτως, διαπιστώνεται ότι η νομολογία αυτή επιβεβαιώνει τη διαπίστωση στην οποία προέβη, κατ' ουσίαν, το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 415 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ήτοι ότι, για την εκτίμηση της οικονομικής πραγματικότητας όπως αυτή εμφανίζεται σε ορισμένο χρονικό διάστημα, είναι συνεπής λογικά η χρήση των ισοτιμιών που ίσχυαν κατά τη διάρκεια του διαστήματος αυτού. Πράγματι, σε ενάντια περίπτωση, η εκτίμηση της οικονομικής πραγματικότητας θα αλλοιωνόταν κατ' ανάγκην από εξωγενείς και τυχαίους παράγοντες, όπως η εξέλιξη των ισοτιμιών κατά τη διάρκεια χρονικού διαστήματος μετά την ως άνω εταιρική χρήση (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2000, Sarrió κατά Επιτροπής, C-291/98 P, EU:C:2000:631, σκέψεις 86 και 88).

43 Κατά δεύτερον, η μέθοδος μετατροπής που δέχθηκε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 416 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως πληροί την προϋπόθεση προβλεψιμότητας του ανώτατου νόμιμου ορίου του προστίμου, η οποία εκτέθηκε στη σκέψη 37 της παρούσας αποφάσεως, καθόσον στηρίζεται σε ισοτιμία που είναι γνωστή πριν από την έκδοση της αποφάσεως της Επιτροπής περί επιβολής του προστίμου και με βάση την οποία είναι δυνατός ο εκ των προτέρων υπολογισμός του ανωτάτου ορίου του.

44 Κατά τρίτον, δεν μπορεί να ευδοκιμήσει το επιχείρημα των αναιρεσειουσών ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη τον σκοπό του ανωτάτου νομίμου ορίου, ο οποίος κατά την άποψή τους συνίσταται στην παροχή απόλυτης προστασίας από τις διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών έως την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως επιβολής του προστίμου.

45 Πράγματι, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 55 των προτάσεών της, η προστασία αυτή δεν συνιστά αυτοτελή σκοπό του ανωτάτου νομίμου ορίου του προστίμου, αλλά επιμέρους πτυχή της προστασίας που το όριο αυτό παρέχει έναντι προστίμων υπερβολικού και δυσανάλογου ύψους (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 28ης Ιουνίου 2005, Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P έως C-208/02 P και C-213/02 P, EU:C:2005:408, σκέψη 281). Ως εκ τούτου, οι αναιρεσείουσες δεν μπορούν να επικαλεστούν προς στήριξη των επιχειρημάτων τους τη νομολογία που παρατέθηκε στη σκέψη 28 της παρούσας αποφάσεως. Μολονότι στο πλαίσιο της νομολογίας αυτής, που αφορά την αξία των πωλήσεων που λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου, γίνεται δεκτό ότι το ανώτατο νόμιμο όριο συνιστά περιορισμό των ενδεχόμενων επιβλαβών συνεπειών των διακυμάνσεων των συναλλαγματικών ισοτιμιών, εντούτοις δεν προκύπτει από την ίδια νομολογία ούτε ότι το ανώτατο όριο αποτελεί απόλυτη προστασία από τις διακυμάνσεις αυτές ούτε ότι η κρίσιμη ισοτιμία για τον καθορισμό του εν λόγω ορίου είναι η ισχύουσα την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως επιβολής του προστίμου.

46 Όσον αφορά τις φερόμενες συνέπειες των διακυμάνσεων των συναλλαγματικών ισοτιμιών επί του ποσού του μετατρεπόμενου σε ευρώ ανωτάτου νομίμου ορίου του προστίμου, διαπιστώνεται ότι οι αναιρεσείουσες δεν προσκομίζουν κανένα στοιχείο ικανό να αποδείξει ότι είναι εσφαλμένη η διαπίστωση στην οποία προέβη το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 415 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, κατά την οποία η επιλεγείσα από την Επιτροπή μέθοδος υπολογισμού του ανωτάτου νομίμου ορίου του προστίμου συνιστά περιορισμό των ενδεχόμενων επιβλαβών συνεπειών των διακυμάνσεων των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Ειδικότερα, από τη σκέψη 42 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι η μέθοδος αυτή, η οποία στηρίζεται στον μέσο όρο των ισοτιμιών κατά το οικονομικό έτος που προηγήθηκε της εκδόσεως της αποφάσεως επιβολής του προστίμου και όχι στην ισοτιμία που ίσχυε την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως αυτής, κατατείνει ως εκ της φύσεώς της στην εξουδετέρωση των συνεπειών των ως άνω διακυμάνσεων επί του ποσού του ανωτάτου ορίου του προστίμου έως την ημερομηνία εκδόσεως της εν λόγω αποφάσεως. Η συναφής επιχειρηματολογία των αναιρεσειουσών δεν μπορεί να γίνει δεκτή, δεδομένου ότι μέθοδος μετατροπής στηριζόμενη σε ημερήσια ισοτιμία είναι κατ' ανάγκην τυχαία και αβέβαιη, αντιθέτως προς τη μέθοδο που δέχθηκε το Γενικό Δικαστήριο.

47 Κατά συνέπεια, διαπιστώνεται ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, κρίνοντας στη σκέψη 416 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ότι η μέθοδος μετατροπής που χρησιμοποίησε η Επιτροπή για τον καθορισμό του ανωτάτου νομίμου ορίου του προστίμου ήταν σύμφωνη με τον σκοπό του ορίου αυτού.

48 Επιπλέον, οι αναιρεσείουσες δεν μπορούν να επικαλεστούν άνιση μεταχείριση εις βάρος των επιχειρήσεων που τηρούν λογιστικά βιβλία σε άλλο νόμισμα και όχι σε ευρώ σε σύγκριση με τις επιχειρήσεις που τα τηρούν σε ευρώ, λόγω του συναλλαγματικού κινδύνου που αντιμετωπίζουν οι πρώτες. Πράγματι, εφόσον οι αναιρεσείουσες δεν αμφισβητούν τη δυνατότητα επιμετρήσεως σε ευρώ του επιβληθέντος σε αυτές προστίμου, είναι αναπόφευκτο να εκτίθενται στις διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ορθώς ως προς το σημείο αυτό, στη σκέψη 418 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών

είναι αστάθμητος παράγων δυνάμενος να δημιουργήσει πλεονεκτήματα όπως και μειονεκτήματα, τον οποίο αντιμετωπίζουν συνήθως, στο πλαίσιο της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας, όσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν μέρος των πωλήσεών τους στις εξαγωγικές αγορές και η ύπαρξη του οποίου δεν επηρεάζει, αυτή καθαυτή, το κύρος του ποσού ενός προστίμου που καθορίζεται νομίμως σε συνάρτηση προς τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως.

49 Επιπλέον, το επιχείρημα των αναιρεσειουσών περί παραβιάσεως εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου της αρχής της ασφάλειας δικαίου στηρίζεται, όπως κρίθηκε στη σκέψη 46 της παρούσας αποφάσεως, στην εσφαλμένη παραδοχή ότι η μέθοδος υπολογισμού που επικύρωσε το Γενικό Δικαστήριο τις εξέθεσε στον κίνδυνο διαφοροποιήσεως του ποσού του ανωτάτου νομίμου ορίου του προστίμου ανάλογα με τις διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών μεταξύ της λήξεως του προηγούμενου οικονομικού έτους και της ημερομηνίας της επίδικης αποφάσεως.

50 Επομένως, τα επιχειρήματα αυτά πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα.

51 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, κρίνοντας στη σκέψη 421 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ότι η Επιτροπή νομίμως υπολόγισε το ανώτατο νόμιμο όριο του προστίμου βάσει του συνολικού κύκλου εργασιών των αναιρεσειουσών κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος, μετατρέποντάς τον σε ευρώ με χρήση της μέσης ισοτιμίας που ίσχυε κατά τη διάρκεια του έτους αυτού.

52 Κατά συνέπεια, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως με τον οποίο προβάλλεται παραβίαση των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως και της αναλογικότητας, καθώς και παράλειψη του Γενικού Δικαστηρίου να ασκήσει την πλήρη δικαιοδοσία του

Επιχειρήματα των διαδίκων

53 Ο τρίτος λόγος αναιρέσεως, ο οποίος βάλλει κατά των σκέψεων 396 έως 402, 434, 438 και 440 έως 444 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, έχει δύο σκέλη.

54 Με το πρώτο σκέλος οι αναιρεσείουσες προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο εφαρμόζοντας εσφαλμένα τις αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της αναλογικότητας, καθόσον απέρριψε τον λόγο ακυρώσεως με τον οποίο προέβαλαν ότι το πρόστιμο που τους επέβαλε η Επιτροπή ήταν βαρύτερο αναλογικά σε σύγκριση με τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν στους λοιπούς μετέχοντες στη σύμπραξη, λόγω του μικρότερου εύρους των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τους.

55 Κατά τις αναιρεσείουσες, το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη το επιχείρημά τους ότι, στην περίπτωση που οι επιβλαβείς συνέπειες που του προστίμου για την επιχείρηση είναι δυσανάλογες σε σχέση με τις συνέπειες των προστίμων που επιβλήθηκαν στους λοιπούς αποδέκτες της αποφάσεως, όπως προκύπτει από το ποσοστό του ποσού του προστίμου επί του συνολικού ετήσιου κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων αυτών, η Επιτροπή οφείλει να διασφαλίσει την τήρηση των αρχών της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως. Εν προκειμένω όμως η κατάσταση αυτή ήταν προβλέψιμη κατά τον χρόνο εκδόσεως της επίδικης αποφάσεως, όπως επισημάνθηκε στη μελέτη της συμβουλευτικής εταιρίας που προσκομίστηκε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Ως προς το σημείο αυτό, το Γενικό Δικαστήριο παρερμήνευσε τον σκοπό της ως άνω μελέτης, η οποία δεν προσκομίστηκε ως αποδεικτικό στοιχείο γεγονότων μεταγενέστερων της εκδόσεως της επίδικης αποφάσεως, αλλά προς απόδειξη των δυσανάλογων επιπτώσεων που έχει η επιβολή υψηλού προστίμου στις αναιρεσείουσες και της συνακόλουθης σοβαρής επιδεινώσεως της οικονομικής καταστάσεώς τους σε σύγκριση με τους λοιπούς μετέχοντες στη σύμπραξη.

56 Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο παρερμήνευσε το επιχείρημα των αναιρεσειουσών ότι η Επιτροπή έπρεπε να λάβει υπόψη όχι την τυχόν ελλειμματική λειτουργία των λιγότερο προσαρμοσμένων στις συνθήκες της αγοράς επιχειρήσεων, αλλά τις επιπτώσεις που θα μπορούσε να έχει ένα υψηλό πρόστιμο στην οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων, ιδίως δε στην κατάσταση εκείνων με το πιο περιορισμένο εύρος δραστηριοτήτων.

57 Τέλος, το Γενικό Δικαστήριο αγνόησε ότι παρόμοια επιχειρήματα με εκείνα των αναιρεσειουσών είχαν ληφθεί υπόψη τόσο από την Επιτροπή σε προηγούμενες αποφάσεις της όσο και από το Γενικό Δικαστήριο, ιδίως στην απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2012, Novácke chemické závody κατά Επιτροπής (T-352/09, EU:T:2012:673).

58 Με το δεύτερο σκέλος του τρίτου λόγου αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, παραλείποντας να ασκήσει την πλήρη δικαιοδοσία του στην απαιτούμενη έκταση προκειμένου να άρει την εις βάρος τους άνιση μεταχείριση σε σχέση με τους λοιπούς μετέχοντες στην παράβαση την οποία αφορά η επίδικη απόφαση. Οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο όφειλε να λάβει υπόψη κατά την άσκηση της ως άνω δικαιοδοσίας, τις οικονομικές δυσχέρειες που θα συνεπαγόταν για αυτές η καταβολή του προστίμου, χωρίς να απαιτείται, όπως έκρινε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 443 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, οι δυσχέρειες αυτές να συνιστούν εξαιρετικές περιστάσεις. Κατά την άποψη των αναιρεσειουσών, για να έχουν ως αποτέλεσμα διόρθωση του ποσού του προστίμου, αρκεί οι δυσχέρειες αυτές να μπορούν να έχουν ουσιώδεις επιπτώσεις ως προς τις ίδιες και, άρα, να αποτελούν άνιση μεταχείριση εις βάρος τους σε σύγκριση με τους λοιπούς μετέχοντες στην ως άνω παράβαση.

59 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο ως άνω λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

60 Με το πρώτο σκέλος του υπό κρίση λόγου αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες προσάπτουν, κατ' ουσίαν, στο Γενικό Δικαστήριο ότι, στο πλαίσιο του κατά το άρθρο 263 ΣΛΕΕ ελέγχου νομιμότητας της επίδικης αποφάσεως, εφάρμοσε εσφαλμένα τις αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της αναλογικότητας. Οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι σύμφωνα με τις αρχές αυτές το Γενικό Δικαστήριο έπρεπε να κρίνει ότι η Επιτροπή όφειλε να λάβει υπόψη κατά την επιμέτρηση των προστίμων τις προδήλως επιβλαβέστερες επιπτώσεις του επιβληθέντος σε αυτές προστίμου, λόγω του μικρότερου εύρους των δραστηριοτήτων τους, σε σύγκριση με τους λοιπούς μετέχοντες στη σύμπραξη, όπως προκύπτει από το διαφορετικό ποσοστό που αντιπροσωπεύει το πρόστιμο στον συνολικό κύκλο εργασιών των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων.

61 Όσον αφορά τα στοιχεία που περιέχει η μελέτη της συμβουλευτικής εταιρίας για την οποία γίνεται λόγος στη σκέψη 400 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, από τη σκέψη 401 της ίδιας αποφάσεως προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι αυτά δεν έπρεπε να ληφθούν υπόψη για την εκτίμηση της νομιμότητας του προστίμου, κατά βάση για τους λόγους που εκτέθηκαν στις σκέψεις 274 και 275 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ήτοι ότι η ως άνω μελέτη αφορούσε την εξέλιξη της οικονομικής καταστάσεως των αναιρεσειουσών μετά την έκδοση της επίδικης αποφάσεως και ότι, κατά συνέπεια, δεν μπορούσε να έχει οποιαδήποτε επιρροή στη νομιμότητα της επίδικης αποφάσεως στο πλαίσιο του ελέγχου που ασκείται δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ.

62 Οι αναιρεσείουσες υπονόησαν μεν εμμέσως παραμόρφωση των αποδεικτικών αυτών στοιχείων, επικαλούμενες ειδικότερα ότι το Γενικό Δικαστήριο παρερμήνευσε το αντικείμενο της μελέτης αυτής, πλην όμως ο απλός υπαινιγμός για την ύπαρξη τέτοιας παραμορφώσεως δεν πληροί τις προϋποθέσεις της νομολογίας του Δικαστηρίου κατά τις οποίες στην αίτηση αναιρέσεως πρέπει να εκτίθενται επακριβώς τα στοιχεία τα οποία προβάλλεται ότι παραμόρφωσε το Γενικό Δικαστήριο και να καταδεικνύονται τα σφάλματα αναλύσεως που, κατά την εκτίμηση του αναιρεσείοντος, είχαν ως

αποτέλεσμα την εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου παραμόρφωση αυτή (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 7ης Ιανουαρίου 2004, Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, EU:C:2004:6, σκέψη 50)

63 Εν συνεχεία, όσον αφορά το επιχείρημα ότι δεν ελήφθη υπόψη το ποσοστό που εκφράζει το ποσό του επιβληθέντος σε αυτές προστίμου επί του συνολικού κύκλου εργασιών τους σε σύγκριση με τους λοιπούς αποδέκτες της επίδικης αποφάσεως και η εξ αυτού του λόγου άνιση μεταχείριση, διαπιστώνεται ότι, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζουν οι αναιρεσείουσες, το Γενικό Δικαστήριο απάντησε στο επιχείρημα αυτό στις σκέψεις 397 έως 399 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

64 Ειδικότερα, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ορθώς στη σκέψη 398 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ότι δεν συντρέχει παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως στην περίπτωση που, κατ' εφαρμογήν της προβλεπόμενης στο σημείο 13 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006 μεθόδου υπολογισμού του βασικού ποσού των προστίμου, επιβάλλεται πρόστιμο που αντιστοιχεί σε μεγαλύτερο ποσοστό του συνολικού κύκλου εργασιών, συγκρινόμενο με τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν στις λοιπές επιχειρήσεις, σε επιχείρηση της οποίας οι δραστηριότητες είναι συγκριτικά πιο επικεντρωμένες στην πώληση αγαθών ή στην παροχή υπηρεσιών που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με την παράβαση. Πράγματι, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η εμφάνιση διαφορών μεταξύ των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων όσον αφορά τη σχέση μεταξύ του συνολικού κύκλου εργασιών και του ποσού των επιβαλλόμενων σε αυτές προστίμων ήταν σύμφυτη με τη μέθοδο αυτή υπολογισμού, η οποία δεν στηρίζεται στον συνολικό κύκλο εργασιών των ως άνω επιχειρήσεων.

65 Όπως όμως διαπίστωσε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 397 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν υποχρεούται, κατά τον καθορισμό του ποσού των προστίμων, να βεβαιώνεται, σε περίπτωση επιβολής προστίμων σε πλείονες επιχειρήσεις εμπλεκόμενες στην ίδια παράβαση, ότι τα τελικά ποσά των προστίμων αντικατοπτρίζουν τις διαφορές μεταξύ των επιχειρήσεων αυτών ως προς τον συνολικό κύκλο εργασιών τους (απόφαση της 28ης Ιουνίου 2005, Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P έως C-208/02 P και C-213/02 P, EU:C:2005:408, σκέψη 312).

66 Όσον αφορά την προβαλλόμενη από τις αναιρεσείουσες παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι με την αιτίαση αυτή προβάλλεται ότι η Επιτροπή όφειλε να παρεκκλίνει από την ως άνω μέθοδο και να αποφασίσει μείωση του ποσού του προστίμου ως προς τις αναιρεσείουσες λόγω του μικρότερου εύρους των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τους, επισημαίνεται ότι, όπως τόνισε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 100 των προτάσεών της, η διαφορά του ποσοστού που εκφράζει το πρόστιμο στον συνολικό κύκλο εργασιών των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων δεν αποτελεί αφ' εαυτής επαρκή λόγο για να δικαιολογήσει παρέκκλιση της Επιτροπής από την μέθοδο υπολογισμού που η ίδια θέσπισε. Πράγματι, κατ' αυτόν τον τρόπο θα ευνοούνταν οι επιχειρήσεις με μικρότερο εύρος δραστηριοτήτων βάσει κριτηρίων τα οποία δεν σχετίζονται με τη βαρύτητα ή τη διάρκεια της παραβάσεως. Όσον αφορά όμως τον καθορισμό του ποσού του προστίμου δεν επιτρέπονται διακρίσεις, με την εφαρμογή διαφορετικών μεθόδων υπολογισμού, μεταξύ των επιχειρήσεων που μετείχαν σε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική αντίθετη προς το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 19ης Ιουλίου 2012, Alliance One International και Standard Commercial Tobacco κατά Επιτροπής και Επιτροπή κατά Alliance One International κ.λπ., C-628/10 P και C-14/11 P, σκέψη 58 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

67 Όσον αφορά το επιχείρημα των αναιρεσειουσών που αφορά τις επιπτώσεις του υψηλού προστίμου επί της οικονομικής καταστάσεώς τους, διαπιστώνεται ότι το Δικαστήριο έχει επανειλημμένα κρίνει ότι, κατά τον καθορισμό του ποσού του προστίμου, η Επιτροπή δεν οφείλει να λάβει υπόψη την οικονομική κατάσταση ορισμένης επιχειρήσεως, και ιδίως την ικανότητά της για πληρωμή, δεδομένου ότι η αναγνώριση τέτοιας υποχρεώσεως θα παρείχε, κατ' αποτέλεσμα, αδικαιολόγητο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στις επιχειρήσεις οι οποίες έχουν προσαρμοστεί λιγότερο στις απαιτήσεις της αγοράς (απόφαση της 10ης Μαΐου 2007, SGL Carbon κατά Επιτροπής, C-328/05 P, EU:C:2007:277, σκέψη 100 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

68 Τέλος, οι αναιρεσείουσες αλυσιτελώς επικαλούνται την συνεκτίμηση τέτοιων στοιχείων σε άλλες αποφάσεις της Επιτροπής, δεδομένου ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η προγενέστερη πρακτική λήψεως αποφάσεων της Επιτροπής δεν επέχει θέση νομικού πλαισίου που διέπει την επιβολή προστίμων στο δίκαιο του ανταγωνισμού (απόφαση της 23ης Απριλίου 2015, LG Display και LG Display Taiwan κατά Επιτροπής, C-227/14 P, EU:C:2015:258, σκέψη 67 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

69 Υπό τις συνθήκες αυτές, το πρώτο σκέλος του τρίτου λόγου ακυρώσεως δεν μπορεί να γίνει δεκτό.

70 Με το δεύτερο σκέλος του τρίτου λόγου αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν άσκησε σε όλη της την έκταση την πλήρη δικαιοδοσία που του παρέχει το άρθρο 261 ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 31 του κανονισμού 1/2003, επειδή δεν μείωσε το ποσό του προστίμου για να διασφαλίσει την τήρηση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ των μετεχόντων στη σύμπραξη.

71 Υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις για τις οποίες έγινε λόγος στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο έχει την εξουσία, πέραν του απλού ελέγχου νομιμότητας του προστίμου που όρισε η Επιτροπή, να προβαίνει στη δική του εκτίμηση ως προς το ποσό του προστίμου αυτού, υποκαθιστώντας την αρχική εκτίμηση της Επιτροπής και, ως εκ τούτου, να καταργεί, να μειώνει ή να επαυξάνει τα πρόστιμα ή τις χρηματικές ποινές που έχουν επιβληθεί (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2016, Galp Energía España κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-603/13 P, EU:C:2016:38, σκέψη 75 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

72 Αντιθέτως, δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο, όταν αποφαίνεται επί νομικών ζητημάτων στο πλαίσιο της αναιρετικής διαδικασίας, να υποκαθιστά, για λόγους επιείκειας, με την κρίση του την κρίση του Γενικού Δικαστηρίου, το οποίο αποφαίνεται κατά πλήρη δικαιοδοσία επί του ύψους των προστίμων που επιβάλλονται σε επιχειρήσεις λόγω παραβάσεως, εκ μέρους τους, του δικαίου της Ένωσης (απόφαση της 18ης Ιουλίου 2013, Schindler Holding κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-501/11 P, EU:C:2013:522, σκέψη 164 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

73 Μόνο στο μέτρο που το Δικαστήριο κρίνει ότι η αυστηρότητα της κύρωσης είναι όχι απλώς μη ενδεδειγμένη, αλλά και υπερβολική, σε σημείο που να είναι δυσανάλογη, μπορεί να διαπιστωθεί πλάνη περί το δίκαιο εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου λόγω του μη ενδεδειγμένου ύψους ενός προστίμου (απόφαση της 18ης Ιουλίου 2013, Schindler Holding κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-501/11 P, EU:C:2013:522, σκέψη 165 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

74 Ως προς το ζήτημα αυτό, από τις σκέψεις 433, 438 και 441 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι, όσον αφορά τον προβαλλόμενο δυσανάλογο χαρακτήρα του προστίμου που επιβλήθηκε στις αναιρεσείουσες, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε, στο πλαίσιο της πλήρους δικαιοδοσίας του, τα επιχειρήματά τους που αφορούσαν, πρώτον, τη, λόγω του μικρότερου εύρους των δραστηριοτήτων τους, μεγαλύτερη επιβάρυνση της οικονομικής τους καταστάσεως από το πρόστιμο σε σύγκριση με τις λοιπές εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και, δεύτερον, την επιδείνωση της οικονομικής καταστάσεώς τους εξαιτίας του προστίμου αυτού. Συναφώς, έλαβε υπόψη τα στοιχεία που περιέχει η μελέτη της συμβουλευτικής εταιρίας για την οποία έγινε λόγος στη σκέψη 55 της παρούσας αποφάσεως.

75 Όσον αφορά το πρώτο επιχείρημα, όπως προκύπτει από τη σκέψη 64 της παρούσας αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ορθώς στη σκέψη 438 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ότι οι περιστάσεις που επικαλέστηκαν οι αναιρεσείουσες, ακόμη και αν αποδεικνύονταν, δεν ήταν κρίσιμες για την εκτίμηση της αναλογικότητας του προστίμου.

76 Όσον αφορά το δεύτερο επιχείρημα, από τις σκέψεις 441 και 442 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ορθώς ότι οι ενδεχόμενες οικονομικές δυσχέρειες δύνανται αφ' εαυτών να δικαιολογήσουν μείωση του προστίμου μόνον υπό εξαιρετικές περιστάσεις, όταν τούτο

δικαιολογείται από υπέρτερο συμφέρον. Ειδικότερα, όπως διαπίστωσε, κατ' ουσίαν, το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 441 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως η άνευ άλλου τινός συνεκτίμηση τέτοιων δυσχερειών θα στερούσε, κατ' αποτέλεσμα, τα πρόστιμα που επιβάλλει η Επιτροπή στις επιχειρήσεις, σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, από το αποτρεπτικό τους αποτέλεσμα.

77 Συνεπώς, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζουν οι αναιρεσείουσες, το Γενικό Δικαστήριο δεν έκρινε ότι η πλήρης δικαιοδοσία του μπορεί να ασκηθεί μόνο υπό εξαιρετικές περιστάσεις, αλλά ότι το πρόστιμο μπορεί να μειωθεί λόγω προβαλλόμενων οικονομικών δυσχερειών μόνο στην περίπτωση που οι δυσχέρειες αυτές έχουν εξαιρετικό χαρακτήρα. Στις σκέψεις 434 και 443 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι, βάσει των ενώπιόν του στοιχείων, δεν συνέτρεχε τέτοια περίπτωση στην υπό κρίση υπόθεση.

78 Ως εκ τούτου, διαπιστώνεται ότι πρέπει να απορριφθεί το δεύτερο σκέλος του τρίτου λόγου αναιρέσεως, καθόσον με αυτόν, αφενός, γίνεται εσφαλμένη ερμηνεία της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως και, αφετέρου, επιδιώκεται η επανεξέταση των εκτιμήσεων του Γενικού Δικαστηρίου ως προς τα πραγματικά περιστατικά, στην οποία το Δικαστήριο δεν δύναται να προβεί κατ' αναίρεση.

79 Υπό το πρίσμα όλων των ανωτέρω σκέψεων, ο τρίτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως εν μέρει απαράδεκτος και εν μέρει αβάσιμος.

80 Δεδομένου ότι δεν γίνεται δεκτός κανένας από τους τρεις λόγους που προέβαλαν οι αναιρεσείουσες, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

81 Κατά το άρθρο 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναιρέσεως απορρίπτεται ως αβάσιμη, το Δικαστήριο αποφαίνεται επί των δικαστικών εξόδων. Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του ίδιου Κανονισμού, το οποίο εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, αυτού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι οι αναιρεσείουσες ηττήθηκαν, πρέπει να καταδικαστούν στα έξοδα της αναιρετικής διαδικασίας, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.

2) Καταδικάζει τις Pilkington Group Ltd, Pilkington Automotive Ltd, Pilkington Automotive Deutschland GmbH, Pilkington Holding GmbH, Pilkington Italia Spa στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)

i — Στη σκέψη 37 της παρούσας αποφάσεως επήλθε τροποποίηση γλωσσικής φύσεως μετά την ανάρτηση του κειμένου στην ψηφιακή Συλλογή Νομολογίας.